

872

Migranata intervjuiranih tokom vježbe

21 dan

Prosječna dužina boravka u BiH

2,953

registracije od strane SPS-a u januaru 2024

Top **5** zemalja porijekla ispitanika

Sirijska Arapska Republika **48%** Maroko **23%** Afganistan **11%**

Islamska Republika Iran **2%** Turska **2%**

75%

Putovalo kroz zemlju autobusom

40%

Također putovalo taksijem

**Moguće više odgovora*

2,953

registracija od strane SPS-a u 2024. g.

58%

ispitanika već najmanje jednom pokušalo preći granicu s Hrvatskom

15%

ispitanika izvan PPC-a ne planira biti smješteno u bilo kojem PPC-u

Ovaj izvještaj daje uvid u profile, iskustva, potrebe i rute koje koriste, kao i namjere migranata koji se kreću kroz Bosnu i Hercegovinu (BiH)¹. Podaci su prikupljeni od 3. januara do 31. januara 2024. g. IOM je u cilju praćenja trendova u ulascima i izlascima, kao i modalitetima tranzita unutar BiH vršio osmatranje rute u Republici Srpskoj, Kantonu Sarajevo, Posavskom Kantonu, Tuzlanskom Kantonu, Bosansko-podrinjskom Kantonu, i Unsko-sanskom Kantonu. Osim toga, IOM je anketirao 872 migranta na lokacijama aktivnog tranzita, kao što su autobusne stanice, ili na najvažnijim lokacijama ulaska i izlaska širom zemlje, kao i u četiri privremena prihvatna centra (PPC) u BiH (Lipa, Ušivak, Borići i Blažuj).

Napomena: Ova mapa služi samo kao ilustracija. Navedene granice i imena, kao i oznake korištene na mapi ne impliciraju zvaničnu podršku ili prihvatanje od strane IOM-a.

Mapa 1: Najčešće rute koje koriste migranti u BiH

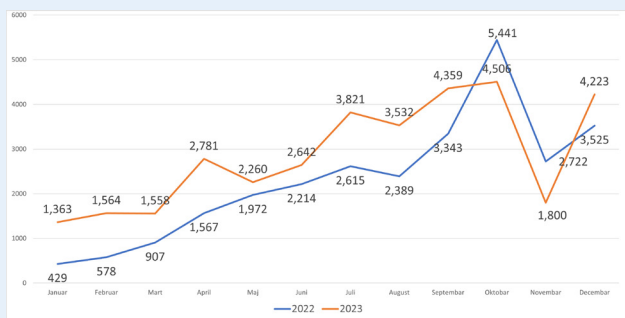
PRAĆENJE RUTA

- U januaru 2024., IOM je primijetio značajno povećanje broja pokušaja prelaska granice, pri čemu je više od pola (58%) ispitanika navelo da su pokušali i nisu uspjeli preći granicu, u odnosu na 41% u decembru 2023. g.
- Mobilni timovi IOM-a su, osim toga, primijetili povećan broj navoda o prisilnom vraćanju ("pushbacks") u odnosu na prethodni krug.
- Kao i prethodnih mjeseci, IOM je primijetio manji broj migranata na lokacijama aktivnog transporta u BiH u odnosu na toplije mjesece.
- Mapa iznad prikazuje da migranti ulaze u BiH preko istočne granice sa Srbijom, ili južnije preko granice sa Crnom Gorom. Velika većina ljudi su ušli u području između Zvornika i graničnog prelaza Šepak. Osim toga, česta tačka ulaska iz Srbije je oko Bratunca, i u manjoj mjeri Bijeljina.
- Iako je generalno korištenje autobusa u zemlji ostalo na sličnom nivou, čini se da se manje koriste autobusi za kretanje od granice sa Srbijom do Sarajeva. Mobilni timovi IOM-a navode da su migranti više koristili taksije, što su potvrdili i ključni informatori. Osim toga, kvantitativni podaci pokazuju porast korištenja taksi prevoza od 28 posto u decembru 2023. g. na 40 posto u januaru 2024. g.
- Iz Crne Gore, većina migranata ulazi u BiH u okolici zvaničnog graničnog prelaza Metaljka.
- Većina migranata dolaze u Sarajevo i nastavljaju za Bihać sa ciljem da pokušaju preći granicu prema Hrvatskoj u području Velike Kladuše.
- Neki migranti također izlaze iz BiH u području Bosanske Gradiške.

1. Razgovori su obavljani sa migrantima koji imaju neregularan status, izbjeglicama i tražiteljima azila jer se referentna populacija sastoji od mješovitih migracionih tokova

Mišljenje iskazano u ovoj publikaciji su isključivo mišljenja autora i ne moraju odražavati stavove Međunarodne organizacije za migracije (IOM). Korišteni nazivi i prezentacija materijala u cijelom izvještaju ne podrazumjevaju nikakvo mišljenje IOM-a u pogledu pravnog statusa bilo koje zemlje, teritorije, grada ili područja, odnosno njegovih vlasti, ili u vezi sa njegovim granicama ili linijama razgraničenja

Od 1. januara do 31. decembra 2023. g. SPS je evidentirala 34.409 migranata na dolasku u zemlju, što čini povećanje od 26 posto u odnosu na isti period 2022. g.

Slika 1: Registrirani migranti u BiH, 2022. vs. 2023. g.

PROFILI

Uzorak čini 872 migranta pojedinca koji su anketirani na autobusnim stanicama na poznatim rutama ulaska, tranzitnim lokacijama i lokacijama izlaska iz BiH, kao i u četiri PPC (Blažuj, Ušivak, Lipa i Borići). Prosječna starost ispitanika bila je 28 godina, od kojih je najmlađi imao 18, a najstariji 59 godina. Većina (68%) ispitanika imali su između 18 i 29 godina. Većina ispitanika (82%) su samci. Muškarci su činili 93 posto ispitanika, dok su žene činile preostalih 7 posto.

U januaru 2024. g., kao i tokom prethodnih mjeseci, državljani Sirije su bili najveća nacionalna grupa (48%), nakon kojih slijede državljani Maroka (23%) i Afganistana. Sirijci su počeli dolaziti u BiH u većem broju nakon pojačanja patrole i zatvaranja ruta u Srbiji. Vlasti u BiH su registrirale 3.154 državljana Sirije u decembru 2023. i januaru 2024. g., u odnosu na 571 ukupno u cijelom periodu od januara do novembra 2023. g.

PUTOVANJA

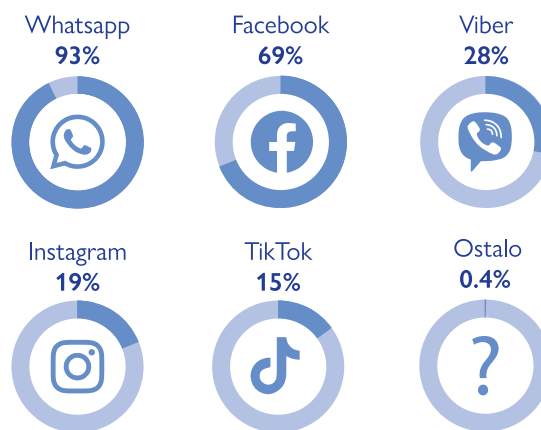
Prosječna dužina boravka u BiH bila je 21 dan, što je slično kao i u decembru 2023. g., i odražava činjenicu da su migranti manje mobilni tokom hladnijih mjeseci. Devedeset osam posto ispitanika je ušlo kroz jedno od graničnih područja prema Srbiji, dok je preostalih dva posto ušlo iz Crne Gore.

Na pitanje da li su ih pratila lica koja su im olakšavala prelazak granice, 34 posto ispitanika je navelo da su imali pratnju. To je više od tri puta veći broj u odnosu na decembar 2023. g. To bi moglo biti zato što, u kontekstu pojačanih graničnih patrole, migranti potencijalno smatraju da imaju više šansi za uspjeh u prelasku granice ako ih prati neki posrednik. Ispitanici koji su izjavili da su imali pratnju plaćali su u prosjeku 100 EUR po osobi da uđu iz Srbije, što je polovica iznosa plaćanog iz uzorka u decembru 2023, i 70 EUR za ulazak u Crnu Goru. Migranti pregovaraju o prelasku granice sa krijumčarima, pa stoga se cijene mijenjaju u zavisnosti od pregovaračke moći migranata u datom trenutku.

U anketi se migrantima postavlja pitanje o načinu kretanja između gradova i ključnih lokacija u BiH. Većina (95%) navodi da su išli pješice, dok je 75 posto reklo da su između nekih ključnih lokacija išli autobusom. Osim autobusom, 40 posto je također izjavilo da su koristili taksi, što predstavlja povećanje od 12 posto u odnosu na decembar 2023. g. Razgovori sa ključnim informatorima kazuju da je prosječna cijena taksi prevoza u BiH po osobi bila 50 EUR.

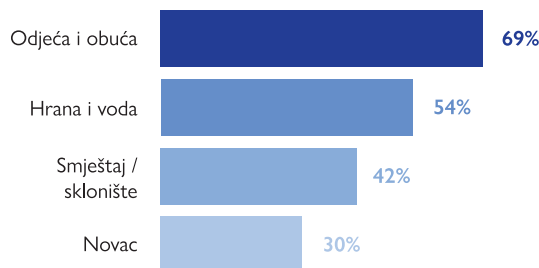
Pedeset osam posto ispitanika je već ranije pokušalo preći granicu sa Hrvatskom barem jednom, što predstavlja povećanje od sedamnaest posto u odnosu na decembar 2023. g. Najčešće navodeni razlog za neuspjeh je bio to što su ih presreli i vratili predstavnici vlasti. Gotovo svi (99%) oni koji su pokušali preći granicu sa Hrvatskom rekli su da će pokušati ponovo.

Ispitanici u anketi koriste društvene medije i instant poruke za organizaciju putovanja u Zapadnu Evropu. Najčešće korištene platforme su WhatsApp, Facebook i Viber.

Slika 2: Najčešće navođene platforme koje migranti koriste za planiranje putovanja (moguće je odabrati više odgovora) (n=872)

Najčešće navođene potrebe migranata se uglavnom odnose na produženo putovanje kroz region.

Slika 3: Najvažnije aktualne potrebe izvan privremenih prihvatnih centara (može se odabrati više odgovora) (n=872)

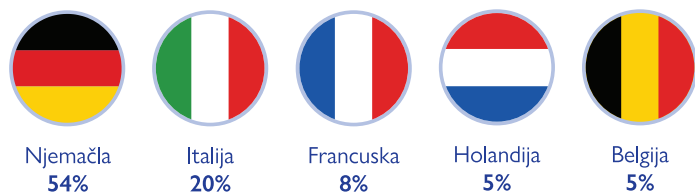
SMJEŠTAJ

Od onih koji su anketirani izvan formalnih prihvatnih centara (n=418), petnaest posto je izjavilo da se nisu registrirali i ne planiraju se registrirati ni u jednom PPC tokom boravka u BiH. To predstavlja porast od deset posto u odnosu na decembar 2023. g.

Mnogi od migranata koji uđu u zemlju kasno po noći se odlučuju prespavati u blizini autobusnih stanica dok čekaju priliku za transport. Trideset pet posto ispitanika su naveli da su spavali na otvorenom u nekom trenutku svog boravka u BiH, što je šesnaest posto više nego u decembru 2023. g. Dvadeset devet posto je nezakonito boravilo u napuštenim objektima ili je kampiralo na polju, što je četrnaest posto više nego u decembru 2023. g. Jedan posto ispitanika je platilo privatni smještaj, a još dva posto je plaćalo smještaj u hostelu ili hotelu. U prosjeku, privatni smještaj su plaćali po osam EUR po osobi za noć.

PLANIRANE ZEMLJE ODREDIŠTA

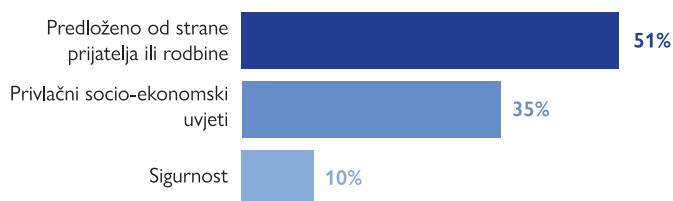
Prvih pet namjeravanih odredišnih zemalja je isto kao i u decembru 2023. g. Na Slici 4 ispod prikazuje pet zemalja koje su procentualno najpoželjnije odredišne zemlje.

Slika 4: Top pet zemalja u koje migranti žele ići (n=872)

Ove odredišne zemlje se mijenjaju u zavisnosti od državljanstva. Više od pola ispitanika je navelo da žele putovati u Njemačku (54%), dok ih je 20 posto kao odredište navelo Italiju. Druge najčešće navođene zemlje su Francuska (8%), Nizozemska (5%) i Belgija (5%).

Vidjeti Sliku 5 ispod na kojoj su prikazani najčešći razlozi zbog kojih migranti biraju ove odredišne zemlje, i Sliku 6, na kojoj je data grafička ilustracija namjeravanih odredišnih zemalja po nacionalnoj pripadnosti za one zemlje iz koje je bilo više od pet ispitanika.

Slika 5: Razlozi za izbor namjeravane odredišne zemlje (n=872)

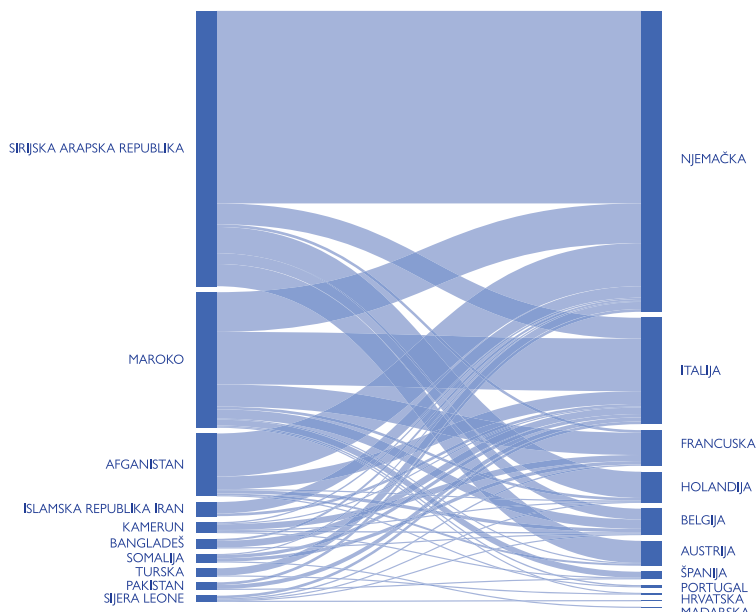
*Moguće više odgovora

POSEBNI FOKUS - ŽENE

Da bi stekao uvid u kontekst putovanja, iskustava i kompleksnih potreba migranata u pokretu, IOM svakog mjeseca obavlja grupne intervjue sa određenim grupama migranata. Ovaj odjeljak nije reprezentativan, nego ima za cilj ponuditi kontekst za kvantitativne podatke tako što će prikazati mnoga nijansirana i različita iskustva migranata koji prolaze kroz BiH. U januaru, IOM je obavio razgovore sa ženama iz Iraka, Sirijske Arapske Republike, Nepala i Islamske Republike Iran.

- Spol i rod oblikuju svaki aspekt migracionog putovanja, od odluke da se krene u migracije, do toga kuda prolaziti, do konačnog smještaja u odredišnu zemlju². Iako su većina migranata koji dolaze u BiH muškarci, od 2015. g. dosljedno dolaze i žene i porodice. U januaru 2024. g., punoljetne žene su činile četiri posto ukupnog broja migranata u PPC u BiH.
- Mnoge od ispitanica su živjele u Turskoj više od šest mjeseci, i rekle su da su otišle iz Turske zbog ekonomske nestabilnosti i percepcije porasta neprijateljstva prema migrantima.
- Neke od ispitanica koje su u braku navode su da su zajedno sa supružnicima učestvovala u donošenju odluke o migraciji. Navele su da je odluka bila zajednička i da su učestvovala u planiranju putovanja, ali da su kontakt sa pomagačima i logistička pitanja bili prepušteni muževima.
- Intervjuirane žene su govorile o specifičnim preprekama i izazovima sa kojima su se suočile na putovanju, a koje se odnose na žensku higijenu. Spomenule su da su se trebale snabdjeti ženskim higijenskim proizvodima za periode kada se ne bi mogle osloniti na podršku prihvatnih objekata. Ovo je bilo posebno veliki izazov u situacijama kada nisu znale koliko će trajati putovanje. Jedna ispitanica je spomenula da je uzela pilulu za kontracepciju da bi spriječila da dobije menstruaciju u posebno dugoj i napornoj fazi putovanja, bez smještaja, kroz planinska i šumska područja.
- One žene koje su putovale sa porodicama sa djecom govorile su o tome da nisu mogle putovati više od nekih šest sati dnevno. Spomenule su da su nastojale zadovoljiti sve njihove potrebe i odmoriti se kad dođu u prihvatni objekat.
- Žene koje su same putovale, sa kojima je obavljen razgovor, su sve stigle na Zapadni Balkan regularnim putem, ali su potom svoj boravak učinile neregularnim da bi nastavile putovanje u Zapadnu Evropu.
- Putovanja žena-samica sa kojima je vođen razgovor su bila dobro organizirana i kraće su trajala jer su imale manje potrebe za odmorom između pojedinih faza putovanja. Sve intervjuirane učesnice su govorile o želji da rade tokom putovanja kako bi prikupile sredstva za put migracije.

2. IOM Global Data Institute. *Women and Girls on the Move: A Snapshot of Available Evidence*. 7 March 2023.

Slika 6: Planirana zemlja odredišta po nacionalnosti (n=872)

IOM-ovi anketari i partneri iz Crvenog krsta/križa BiH razgovaraju sa migrantima u Trčcu, Unsko-sanski Kanton.

© IOM BiH 2024

METODOLOGIJA

Ovaj izvještaj koristi više izvora i više metoda sa ciljem dobivanja uvida u profile, iskustva, potrebe, obrasce kretanja i namjere migranata koji se kreću kroz BiH.

Anketni razgovori sa migrantima

Upitnik se popunjavao uz pomoć Kobo Toolbox i prikupljale su se informacije o starosti, spolu i državljanstvu ispitanika, informacije o njihovom putovanju do BiH, informacije o registraciji i načinima kretanja u zemlji, kao i njihove primarne potrebe u trenutku vođenja intervjua. Upitnik je anoniman, dobrovoljan, i ispitanici ne dobivaju nikakvu naknadu za učešće. Ispitanici mogu odabrati da ne odgovore na bilo koje pitanje, i u svakom trenutku mogu povući dati pristanak. Podatke je u periodu od 3. januara do 31. januara 2024. g. prikupljalo sedam timova od 13 anketara (pet žena i osam muškaraca) u Kantonu Sarajevo, Unsko-sanskom Kantonu, Tuzlanskom Kantonu, Banja Luci, Bosansko-podrinjskom Kantonu i u Zvorniku. Osim toga, prikupljeni su podaci u četiri PPC (Lipa, Ušivak, Blažuj i Borići). Ukupno je IOM anketirao 418 migranata izvan PPC na lokacijama aktivnog transporta koje su gore spomenute, i 545 migranata unutar PPC.

Osmatranje rute

Terenski timovi IOM-a su pratili ključne lokacije ulaska, tranzita i izlaska iz BiH da bi procijenili koje su najčešće rute koje migranti koriste za ulazak u zemlju, kretanje unutar zemlje, i za izlazak iz zemlje. Osmatranja rute su se odvijala od 29. januara 2024. g. do 2. februara 2024. g. IOM je pratio 175 migranata i na osnovu tih opažanja izradio mapu.

Razgovori sa ključnim informatorima

Ključni informatori mogu pomoći u davanju informacija o načinu kako funkcioniše mobilnost migranata čak i kada terenski timovi IOM-a nisu prisutni da sami vrše osmatranje. Svrha razgovora sa ključnim informatorima je da ponudi kontekst za kvantitativne podatke prikupljene u anketi. Razgovori sa ključnim informatorima se vode u vidu grupnih razgovora sa migrantima u privremenim prihvatnim centrima. Razgovore vode radnici IOM-a koji su obučeni za vođenje kvalitativnih diskusija fokus grupa sa osjetljivim kategorijama osoba.

OGRANIČENJA

Podaci se prikupljaju u kontekstu sljedećih ograničenja:

1. Terenski timovi IOM-a prikupljaju podatke u smjenama koje su u okviru radnog vremena IOM-a (07:30 - 18:30). Međutim, mnogi migranti ulaze i kreću se kroz zemlju izvan ovog vremenskog raspona, a posebno kasno noću ili rano ujutro, prije zore.
2. Ovi podaci se zasnivaju na pogodnom uzorku migranata na lokacijama gdje su vođene ankete u navedenom vremenskom okviru, pa se stoga ne mogu generalizirati na širu populaciju migranata u BiH.
3. Prikupljanje podataka je ograničeno na područja za koja se zna da su tačke ulaska, prolaska ili izlaska migranata iz BiH. IOM kontinuirano prati ove lokacije, uz podršku drugih lokalnih partnera. Međutim, zbog veličine zemlje, ove podatke nije moguće prikupljati na svim područjima gdje mogu biti migranti. IOM daje prioritet najčešće korištenim lokacijama ulaska, tranzita i izlaska, na osnovu svog prisustva na terenu i kontakata sa ključnim informatorima.

PODRŠKU PRUŽILI:

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

UK Government

Ministry of Foreign Affairs
and International Cooperation of Italy